

Kadernota 2023 - 2026

1 Aanbiedingsbrief

Voor u ligt de Kadernota 2023 van de gemeente Purmerend. Deze Kadernota bevat geen beleidskeuzes, maar alleen onvermijdelijke ontwikkelingen. Dat komt door het momentum:

- Tijdens de voorbereidingen van de kadernota was er een demissionair college. Het doorvertalen van het coalitieakkoord moet nog plaatsvinden.
- Daarnaast speelt dat we over een aantal maanden een beter zicht hebben op de (meerjarige) financiële ontwikkelingen vanuit het Rijk voor alle gemeenten. Dat geeft ons een beter beeld over onze eigen portemonnee.

De begroting 2022 en de meerjarenraming 2023-2026 worden aangepast waar dit nodig is voor lopende ontwikkelingen en jaarrekeningeffecten. Dat zijn vooral onderdelen waar we te maken hebben met grote kostenstijgingen en onderdelen waar de organisatie versterkt moet worden voor de groei van de stad en wettelijke taken.

Oorlog in Oekraïne

Sinds eind februari woedt er een oorlog in Europa. De inval in Oekraïne heeft onze wereld op zijn kop gezet. In de eerste plaats vanwege het menselijk leed waarvan we inmiddels weten mede door de opvang van vluchtelingen in onze gemeente. We doen hier wat we kunnen, maar het leed is groot. In deze Kadernota wordt u om een budget gevraagd om de uitgaven die nodig zijn te kunnen bekostigen. Het college vindt het belangrijk dat de raad het college hiervoor ook de financiële ruimte geeft vanuit de wetenschap dat het Rijk deze kosten zal vergoeden. Naast het harde werken en inzet vanuit de ambtelijke organisatie voor de gevolgen van deze oorlog, leidt de zorg voor de opvang ook tot veel onzekerheid, schaarste en stijging van prijzen. Daar hebben onze inwoners volop mee te maken. Hoe zich dat zal ontwikkelen, en in hoe dat uitpakt op de (financiële) lasten voor onze inwoners zal zich richting de begroting duidelijker aftekenen.

Coalitieakkoord

Ook in deze context en wellicht juist in deze context, is het nodig om te investeren in Purmerend. De samenleving is door COVID-19 hard geraakt. In het coalitieakkoord is de hoop uitgesproken dat het einde van de pandemie in zicht is en dat dit ruimte geeft om elkaar weer op te zoeken en onze banden te herstellen. Om zo weer samen te staan voor onze jeugd, onze voorzieningen en de leefbaarheid in de gemeente. En dat kunnen we. Het coalitieakkoord zegt hierover dat de gemeente Purmerend bruist en we een daadkrachtige, complete gemeente zijn. Ondernemerszin en handelsgeest zorgen voor goede kansen in de toekomst. Het coalitieakkoord kent drie belangrijke thema's: 'Stad en dorpen', 'Samen leven' en 'Onze organisatie'. Hierin wordt beschreven hoe de komende vier jaar vervolg gegeven wordt aan de ingezette koers uit de vorige periode. Realisatie hiervan vormt volgens ons een goede basis voor de toekomst van onze nieuwe gemeente Purmerend. Ieder hoofdstuk is voorzien van actiepunten. Het college ziet als opdracht deze

actiepunten te vertalen in concrete voorstellen. Voor de Kadernota is dit nog te prematuur. In de Programmabegroting 2023 zullen wij de voorstellen die bij het akkoord passen, uitwerken zodat u daarover kunt besluiten. De eerder aangekondigde investeringsagenda zal hier deel van uitmaken. In het hoofdstuk 'Op weg naar de begroting 2023' wordt dit nader uitgewerkt.

Grote onzekerheid middelen Rijk

Zoals we in de inleiding schreven, is er meer dan vorig jaar onzekerheid over de Rijksinkomsten. Dat bemoeilijkt het opstellen van een structureel sluitend perspectief. In het regeerakkoord Rutte IV staat voor de periode 2022-2025 extra accres (groei Gemeentefonds) bovenop het accres uit de Miljoenennota 2022. Wel wordt een deel van dat extra accres geoormerkt voor twee specifieke uitkeringen voor het stimuleren van de woningbouw. Ook is de verdere oploop van de opschalingskorting naar € 975 miljoen in 2025, die een negatieve afslag op het accres vormt, bevroren. Dit is met name het geval omdat er gerekend wordt met een hogere raming van de indexering voor de loon- en prijsontwikkeling voor de jaren 2022 en later. Voor 2026 is in de Startnota het cumulatief accres dat is opgebouwd in de periode 2022-2025 door een eenzijdig politiek besluit van het kabinet Rutte IV met € 1.179 miljoen verlaagd naar nominaal € 840 miljoen. Het accres 2026 zelf wordt daardoor negatief. Daar bovenop wordt in 2026 het resterende deel van de opschalingskorting van € 675 miljoen volledig geherintroduceerd. Met andere woorden: de gemeenten krijgen vergoeding voor de geraamde stijging van prijzen in de jaren tot en met 2025 en in 2026 draait het Rijk die volledige vergoeding in één keer terug. Dit probleem wordt inmiddels het 'ravijn van 2026' genoemd. Het is buiten alle reguliere afspraken en bovendien ook nog eens na de huidige regeerperiode. Gevolg: gemeenten kunnen bijvoorbeeld het accres 2022-2025 niet inzetten voor het aannemen van personeel of investeringen omdat die een langdurige dekking van de afschrijvingslasten en bijbehorende beheers- en onderhoudslasten vragen. Op deze manier is geen begroting te maken. Over deze problematiek vindt nu overleg plaats tussen het ministerie en de VNG. De verwachting is dat er bij de komende meicirculaire meer duidelijkheid over is.

De gemeente Purmerend is een groeigemeente. Er zijn weinig gemeenten in ons land die zo hard groeien als de onze. In de komende negen jaar stijgt het aantal woningen in Purmerend met 18%. Gezien de druk op de woningmarkt is dat een goede ontwikkeling, maar indirect zal dit ook een effect hebben op de (benodigde) voorzieningen en mogelijkheden in de stad. Daarvoor maken we een investeringsagenda waarvan wij de effecten opnemen in het begrotingsvoorstel.

Gezien de financiële onzekerheid op langere termijn, de wereld die volop in verandering is en de nieuwe bestuursperiode hebben wij deze in steek van de kadernota gekozen. Wij realiseren ons ook, dat een en ander betekent dat de beleidsinhoudelijke overwegingen en debatten van uw raad rondom de begrotingsbehandeling gevoerd zullen worden.

2 Het financieel perspectief

De jaarrekening 2021 zal sluiten met een ruim positief saldo. In hoofdzaak door rijksinkomsten uit de decembercirculaire en onderuitputting op diverse budgetten door covid en schaarste aan menskracht en materialen. Voor de nagestreefde solvabiliteitsverbetering van onze gemeente een goede stap. Het is echter niet representatief voor het financiële beeld. De begrotingsruimte 2022 en 2023 is positief. De jaren erna zijn net sluitend of negatief. Het is een trend van de afgelopen jaren. Het Rijk geeft de gemeente veel onzekerheid ten aanzien van toekomstige jaren (jeugd, Wmo, invoeringskosten Omgevingswet, klimaat). En geeft de gemeenten incidenteel veel geld als de besluitvorming van de gemeenteraad over het lopende dienstjaar al ruim in het verleden ligt. Zo heeft het Rijk de opschalingskorting bijvoorbeeld al twee keer incidenteel kwijtgescholden. Maar naar de toekomst maakt het Rijk ten aanzien van de compensatie van de jeugdzorg een terugtrekkende beweging en staat de opschalingskorting meerjarig fier overeind. Dit zijn vele miljoenen voor Purmerend. Verder is er sprake van een andere trend: het Rijk bemoeit zich steeds intensiever met waar de gemeenten het geld aan besteden. Er is een enorme stijging van specifieke uitkeringen met verantwoordingsvoorschriften (toeslagenaffaire, inburgering, preventieakkoord, sportakkoord etc.) en als 'kers op de taart' is het Rijk zelfs voornemens een miljard uit het gemeentefonds te halen (afromen accres) voor de 'woningbouwimpuls en volkshuisvestingsfonds en dit op eigen wijze te verdelen. Gemeenten dreigen meer en meer aan de leiband van het Rijk te lopen. Dit met de huidige gang van zaken rond de Hervormingsagenda Jeugd zet de bestuurlijke verhoudingen op scherp.

In deze Kadernota hebben we de structurele effecten van de jaarrekening verwerkt. Daarnaast zijn onvermijdelijke ontwikkelingen meegenomen zoals de hulp aan vluchtelingen uit de Oekraïne, de stijgende inflatie- en energieprijzen en hogere noodzakelijke uitgaven verbonden partijen en openbare ruimte. Hiervoor is een dekkingsplan gemaakt bestaande uit voordelen door voornamelijk inzet van eerdere reserveringen in de begroting (o.a. herijking gemeentefonds en collectieve stelpost loon- en prijsontwikkeling).

U wordt voorgesteld om de onvermijdelijke ontwikkelingen, jaarrekeningeffecten, indexatie(s), het dekkingsplan en de uitgangspunten van de begroting (zie bijlage I) te verwerken in de lopende begroting 2022 en de meerjarenbegroting 2023-2026.

Het doorvertalen van het coalitieakkoord in samenhang met de afweging van de (essentiële) keuzes en de uitwerking van de Startnota van het Rijk vindt plaats bij de besluitvorming over de Programmabegroting 2023. In bijlage II worden voorstellen voor de zogenaamde budgettair neutrale wijzigingen gepresenteerd. Het gaat dan bijvoorbeeld om subsidies die worden ontvangen waar even hoge uitgaven tegenover staan, budgetten die worden overgeheveld naar een ander programma, budgetten waar dekking uit een heffing/reserve tegenover staat. Ofschoon deze aanpassingen geen effect hebben op het financieel perspectief valt de vaststelling onder het budgetrecht van de gemeenteraad.